Høring: 4-årig tilbudsstruktur for videregående opplæring i Agder

AGDER fylkeskommune

Innsendt: 01.10.2026 17:11
Referanse-ID: TG8-B5Q
Skjema-ID: AFK-224

Avsender høring

Informasjon

Innsender av høringen

Fornavn	Anne Klepsland
Etternavn	Simonsen
Hvem svaret du for?	◉ Jeg svarer på vegne av virksomhet eller annen organisasjon med eget organisasjonsnummer
Organisasjonsnavn	NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Organisasjonsnummer	955600436
Gatenavn og - nummer	Postboks 5250
Postnummer	0303
Poststed	OSLO

Svar på høring

Tilbudsstruktur og dimensjonering

Hvordan vurderer dere den vedtatte dimensjoneringen opp mot dagens og framtidige kompetansebehov?

NHO Agder mener at tilbudsstrukturen må ses i sammenheng med både skolebruksplanen og fylkets kompetansestrategi. Vi savner en tydeligere kobling mellom disse prosessene og mener at enkeltvise justeringer i tilbudsstrukturen alene ikke er tilstrekkelig for å møte Agders langsiktige kompetansebehov.

Utfordringene i arbeids- og næringslivet krever en helhetlig tilnærming der kapasitet, lokalisering, utdanningstilbud og arbeidslivets kompetansebehov vurderes samlet. NHO Agder etterlyser derfor en tydeligere strategisk sammenheng mellom de ulike utdannings- og kompetansepolitiske virkemidlene.

Tilbudsstrukturen må bidra til at flere ungdommer og voksne fullfører med kompetanse som etterspørres i arbeidslivet. Dokumenterte kompetansebehov, tilgang på læreplasser, fullføring og overgang til arbeid eller videre utdanning bør derfor være sentrale kriterier i dimensjoneringen.

Reduksjonen i elevtallet bør ikke møtes med flate kutt. Kapasiteten bør i større grad prioriteres mot tilbud som dekker dokumenterte kompetansebehov og gir gode muligheter for læreplass og arbeid. Kunnskapsgrunnlaget for dimensjoneringen må derfor inkludere både læreplasskapasitet, fullføringsgrad og overgangen til arbeid eller videre utdanning.

NHO Agder støtter et mer forpliktende samarbeid om læreplasser. Dimensjoneringen av yrkesfaglige tilbud må bygge på både arbeidslivets behov og realistisk tilgang på læreplasser, samtidig som fylkeskommunens ansvar for at elevene fullfører videregående opplæring ligger fast.

Vi vil også understreke betydningen av praktisk og arbeidslivsrelevant opplæring. God kvalitet i yrkesfaglig fordypning, tidlig kontakt med arbeidslivet, bedriftsbesøk og praksisperioder kan bidra til bedre utdanningsvalg, økt motivasjon og sterkere tilknytning til arbeidslivet.

Er det utdanningstilbud som bør styrkes, reduseres eller etableres?

NHO Agder mener generelt at etablering, styrking og reduksjon av tilbud i større grad må baseres på dokumenterte kompetansebehov, tilgang på læreplasser og arbeidslivets rekrutteringsbehov enn på elevtallsutvikling alene.

Tilbud som bør styrkes: NHO Agder anbefaler at kapasiteten innen yrkesfaglige og tekniske utdanninger prioriteres der det er dokumentert behov for fagarbeidere og tilgang på læreplasser. Dette gjelder særlig bygg- og anleggsteknikk, teknologi- og industrifag, inkludert bilfagene og transport og logistikk og elektro og datateknologi. Også de kreative yrkesfagene frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign, salg, service og reiseliv samt restaurant- og matfag er tilbud som må opprettholdes og styrkes.

På Vg2-nivå må fylkeskommunen sikre tilstrekkelig

bredde i tilbud som leder til lærefag der arbeidslivet har behov for rekruttering. Smale, men arbeidslivsrelevante tilbud innenfor de nevnte programområdene over bør ikke vurderes utelukkende ut fra ordinære krav til klasseoppfylling. For enkelte fag er små elevkull en nødvendig forutsetning for å sikre framtidig tilgang på fagarbeidere.

Tilbud som bør reduseres: NHO Agder mener at dimensjoneringen av enkelte tilbud bør vurderes opp mot faktisk tilgang på læreplasser. For elektrofagene i den østlige delen av fylket har det over tid vært flere elevplasser enn tilgjengelige læreplasser, og kapasiteten bør derfor tilpasses bedre til arbeidslivets behov.

Vi mener også at dimensjoneringen av studieforberedende tilbud, særlig idrettsfag og Vg3 påbygg, bør vurderes nærmere. Omfanget av Vg3 påbygg må ses i sammenheng med målsettingen om at flere elever skal gå videre til læreplass og oppnå fag- eller svennebrev.

Eventuelle reduksjoner i yrkesfaglige tilbud bør først skje etter en samlet vurdering av kompetansebehov, læreplasskapasitet og muligheten for alternative opplæringsmodeller. Erfaringene fra restaurant- og matfag i Lister viser at sviktende elevgrunnlag ikke nødvendigvis betyr manglende behov i arbeidslivet. NHO Agder etterlyser derfor større vilje til å prøve ut alternative løsninger der næringslivet dokumenterer behov for framtidig rekruttering.

NHO Agder vil samtidig peke på at Lister-regionen i dag er den eneste regionen i Agder som ikke tilbyr en forutsigbar 1+3-modell der lærlinger kan følge fellesfag ved skolen samtidig som de er i lære i bedrift. En slik modell er etablert i Mandal, Kristiansand og Arendal og bidrar til å gjøre fag- og yrkesopplæringen mer tilgjengelig og fleksibel. NHO Agder mener derfor at et tilsvarende tilbud må etableres i Lister-regionen for å styrke rekrutteringen til yrkesfag og sikre at flere kan fullføre fagopplæringen lokalt.

Tilbud som bør etableres eller videreutvikles: NHO Agder opprettholder anbefalingen om å etablere Vg2 transport og logistikk i Lister-regionen, fortrinnsvis ved Flekkefjord videregående skole avdeling

Flekkefjord, i tråd med anbefalinger fra Norges Lastebileier-Forbund (NLF) Agder og Rogaland og Opplæringskontoret Transport og Logistikk (OTL) Agder.

Vg2 treteknikk bør fortsatt være tilgjengelig i østregionen gjennom fleksible opplæringsmodeller utviklet i samarbeid med lærebedriftene. Modeller som 1+3-løp eller andre bedriftsbaserte løsninger kan bidra til å sikre rekruttering til en viktig næring. NHO Agder støtter ikke at utdanningsmuligheten forsvinner fra øst-regionen.

NHO Agder opprettholder også anbefalingen om å flytte Vg2 anleggsgartner fra Tvedestrand videregående skole til Sam Eyde videregående skole for å styrke rekrutteringen og samle relevante fagmiljøer.

Når det gjelder eventuell etablering av Vg3 maritim elektriker ved Dahlske videregående skole, må et tilbud bygge på et dokumentert, langsiktig og forpliktende læreplassgrunnlag.

Hvordan vurderer dere den geografiske fordelingen av tilbudene i Agder?

NHO Agder støtter en desentralisert Vg1-struktur som gir flest mulig elever mulighet til å bo hjemme det første året i videregående opplæring. Samtidig mener vi at spesialiserte og utstyrskrevende Vg2-tilbud i større grad bør samles i robuste fagmiljøer med nærhet til relevante næringer og lærebedrifter.

Vurderingene av den geografiske tilbudsstrukturen bør ses i sammenheng med både skolebruksplanen og fylkets kompetansestrategi. NHO Agder savner i større grad en samlet diskusjon om hvordan fylkets ressurser best kan brukes for å sikre høy kvalitet i opplæringen og tilgang på kompetanse som arbeidslivet etterspør. Etter vårt syn må hensynet til geografisk nærhet og skolebygg balanseres mot behovet for moderne utstyr, sterke fagmiljøer og opplæringstilbud som gir elevene relevant kompetanse.

Demografiske framskrivinger viser synkende elevtall i flere deler av fylket, særlig lengst øst og vest i Agder. NHO Agder er derfor opptatt av at skolestrukturen ikke blir så desentralisert at den svekker muligheten til å opprettholde kvalitet, bredde og arbeidslivsrelevans i tilbudene. I enkelte tilfeller kan det være nødvendig å samle tilbud for å sikre

tilstrekkelig elevgrunnlag, fagkompetanse og investeringsevne.

I regioner med små elevkull bør fylkeskommunen samtidig benytte fleksible løsninger framfor å avvikle arbeidslivsrelevante tilbud. Dette kan blant annet omfatte kombinerte klasser der det er faglig forsvarlig, samarbeid mellom skoler, 1+3-modeller og vekslingsløp, økt bruk av opplæring i bedrift samt digitale og samlingsbaserte løsninger kombinert med lokal praksis. Dette er særlig relevant i Indre Agder, Lister og Østre Agder, men også for mindre lærefag i hele fylket.

Den geografiske fordelingen av tilbudene må vurderes ut fra en samlet avveining av reiseavstand, opplæringskvalitet, læreplasskapasitet, kompetansebehov og muligheten for overgang til arbeid eller videre utdanning.

Hvordan bør sluttkompetansene i modulstrukturert opplæring for voksne dimensjoneres?

NHO Agder støtter fleksible og modulbaserte opplæringstilbud som gjør det mulig for flere voksne å oppnå fagbrev og styrke sin tilknytning til arbeidslivet.

Modulstrukturert opplæring bør dimensjoneres innen fagområder der det foreligger dokumenterte kompetansebehov, et tilstrekkelig rekrutteringsgrunnlag og lærebedrifter med kapasitet til å ta imot og følge opp deltakerne. Med bakgrunn i næringslivets behov mener NHO Agder at lærefag innen bygg- og anleggsfag, teknologi- og industrifag, restaurant- og matfag samt frisør bør prioriteres.

Den konkrete dimensjoneringen må skje i tett dialog med arbeidslivet og lærebedriftene. Tilbudene til voksne må samtidig ses i sammenheng med tilbudene til ungdom, slik at begrensede læreplasser utnyttes best mulig og ikke skaper unødig konkurranse mellom målgruppene. Dette er særlig relevant i fag der søkningen fra ungdom allerede er høy og læreplassene er etterspurte, som for eksempel rørleggerfaget. NHO Agder mener derfor at omfanget av modulstrukturerte tilbud bør vurderes opp mot både arbeidslivets rekrutteringsbehov og tilgangen på læreplasser i det enkelte fag.

NHO Agder vil samtidig understreke betydningen av motivasjon og egnethet ved inntak til modulstrukturert opplæring. Flere lærebedrifter har

de senere årene meldt tilbake at enkelte deltakere i modulstrukturerte løp i mindre grad fremstår avklart i sitt yrkesvalg og motivert for faget enn det bedriftene tidligere har erfart under pilotprosjektet til MFY. NHO Agder mener derfor at inntaket må bygge på en helhetlig vurdering av den enkeltes motivasjon, forutsetninger og gjennomføringsevne. Dette vil bidra til bedre match mellom deltaker og fagområde, høyere gjennomføring og større sannsynlighet for varig tilknytning til arbeidslivet.

For kandidater som har behov for det bør bransjenorsk, språkstøtte og grunnleggende ferdigheter integreres som en del av opplæringen. Enkelte voksne vil også ha behov for mer praktisk og skolebasert opplæring før overgangen til læreplass.

Dimensjoneringen bør vurderes årlig på grunnlag av dokumenterte kompetansebehov, kandidatgrunnlag, læreplasskapasitet, gjennomføring og overgang til arbeid. Målet må være at flest mulig oppnår en sluttkompetanse som er etterspurt i arbeidslivet og som gir grunnlag for varig sysselsetting.

Hvordan vurderer dere den foreslåtte tilbudsstrukturen samlet sett i lys av målet om at flere elever og voksne fullfører videregående opplæring?

NHO Agder mener at den foreslåtte tilbudsstrukturen gir et godt utgangspunkt for å øke fullføringen, men at sammenhengen mellom dimensjonering, læreplasser, fullføring og overgang til arbeid må styrkes.

For yrkesfaglige utdanningsløp må fullføring forstås som oppnådd fag- eller svennebrev. Tilbudsstrukturen må derfor planlegges ut fra hele løpet fra Vg1 til sluttkompetanse, med særlig vekt på tilgang til læreplasser og arbeidslivets kompetansebehov.

NHO Agder mener at tilbudsstruktur, skolebruksplan og regional kompetansestrategi må ses i en tydeligere sammenheng. Med synkende elevtall i flere deler av fylket må ressursene brukes slik at de bidrar til høy kvalitet i opplæringen, sterke fagmiljøer og relevante utdanningstilbud.

Vi anbefaler en desentralisert Vg1-struktur, robuste og arbeidslivsrelevante fagmiljøer på Vg2-nivå og økt bruk av fleksible opplæringsmodeller der elevgrunnlaget er lite. Tilbudene til ungdom og voksne må utvikles i tett samarbeid med arbeidslivet, bransjene og lærebedriftene.

Resultatene av tilbudsstrukturen bør følges gjennom indikatorer for fullføring, overgang til læreplass, oppnådd sluttkompetanse og overgang til arbeid eller videre utdanning. Dette vil gi et bedre grunnlag for å vurdere om tilbudene faktisk bidrar til å dekke Agders framtidige kompetansebehov.